

GAZETA LWOWSKA.

Z dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z poczta kwartalnie 5 zł., miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercyja w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacyja są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya austriacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Szwecya. — Rosya i Królestwo Polskie. — Księstwa Naddunajskie. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Sprawy krajowe.

(Kasa oszczędności w Tarnowie.)

— Ministerjum stanu przyzwoliło na utworzenie w Tarnowie gminnej kasy oszczędności i statuta jej zatwierdziło.

(Posiedzenie izby deputowanych 22. maja.)

Wniosek mniejszości różni się od powyższego tylko w tem, aby izba nie wchodziła w tę część projektu ustawy gdzie mowa o nieodpowiedzialności posłów sejmowych, iż powzięte już w tym względzie uchwały sejmów oczekują tylko sankcyi najwyższej, chodzi zatem jedynie o uznanie nietykalności członków rady państwa.

Prezes odczytuje poprawkę Mühlfelda, aby w ustępach 1 i 2 opuścić słowo „sejmowych“ a natomiast uzupełnić niem ustęp 3.

Mühlfeld jest przeciw wnioskowi tylko co do formy a nie co do treści. Chce aby nietykalność posłów sejmowych wyrzeczona była w osobnym paragrafie, iż wyrazy §. 1 i 11 nie stosowne są dla sejmów krajowych. Sejm nie może zwać się izbą, ani marszałek sejmowi prezesem izby. Będąc prezesem zgromadzenia powinien raczej mieć nazwę marszałka kraju, lub wielkiego marszałka. Mógłby kto sofistyczny uczynić zarzut, że nie istnieje osoba, którą sędzia powinien w danym razie zawiadomić. Wniosek jego wreszcie zbliża się do wniosku rządowego.

Z wnioskiem mniejszości zgodzić się nie może; uchwałę bowiem podobną mogą sejmy krajowe zawsze umieścić w rządzie swych uchwał i w statutach krajowych dla tem większej rękojmi. W takim razie potrzeba naturalnie zachować zasadę, że ustawy państwa uchwalone w radzie nie mogą być zmienione w żadnym sejmie reprezentowanych tu krajów koronnych, i żaden z sejmów krajowych nie będzie mógł zmieniać niniejszej ustawy.

Ustęp wniosku Mühlfelda, aby rzecz ściągająca się do sejmów krajowych umieścić w osobnym paragrafie, znajduje poparcie w izbie.

Weiser przemawiał za pierwotnym składem projektu rządowego.

Smolka: Principiis obsta. Tej zasady konsekwencji potrzeba trzymać się wszędzie. Mowca nie może zawsze jeszcze pozbyć się niemilego uczucia z powodu niewyraźnego stanowiska izby i chętnie przyjmie objaśnienie w tym względzie. Na wszelki sposób jednak musi powątpiewać o kompetencji izby co do niniejszej uchwały, a to ze względu na sejmy krajowe. Nietykalność deputowanego jestto przywilej, który jako wyjątek powinien tak samo znaleźć miejsce w zasadniczej ustawie państwa, jak postanowienie co do równości w wszystkich w obec prawa. Ustawie tej przyznaje mowca cechę ustawy państwa. Podobne przykłady znaleźć można w wszystkich prawie konstytucjach, i to całkiem słusznie. Zaczem nie należy postanowienie względem nietykalności posłów sejmowych przed forum rady państwa, lecz do ordynacyi sejmów krajowych. Sejmy krajowe postanowiły już odnośne wnioski, i spodziewać się można że otrzymają sankcyę Jego ces. Mości. Zatem zrobiły już sejmy krajowe użytek z owego samostnego prawa.

Niepolityczną byłoby każda powzięta tu uchwała co do zmian ordynacyi krajowych, zwłaszcza ze względu na niereprezentowane tu jeszcze kraje, gdyż tym sposobem wywołanoby tylko nowe obawy.

Ale i co do nietykalności członków tej izby jest wątpliwa kompetencyja jej do wydania odnośnej uchwały. Jeszcze niereprezentowane tu kraje nie zostały wezwane do przysłania swoich deputowanych; również nie są jeszcze wyraźnie określone rzeczywiste stosunki krajów przybocznych do Węgier; potrzeba zatem spieszniejszego, stanowczego i szczerzego działania w duchu autonomii zapewnionej słowem Najjaśniejszego Pana. Potrzeba wezwać te kraje, ażeby przysłały deputowanych do rady państwa albo na sejm węgierski; wtedy wyjaśni się właściwe stanowisko ściślejszej rady państwa. Do tego czasu nie należy nic uchwałać, lecz co innego robić. Zajmujmy się czem innym, n. p. regulaminem obrad. (Śmiech.)

Jeśli to nie uchodzi, pracujmy tymczasem w sejmach krajowych, gdzie jest dość do czynienia. Zatem stawia mowca wniosek, ażeby izba projekt rządowy razem z wniesionymi zmianami odesłała

do wydziału konstytucyjnego, a postanowienia względem członków sejmowych całkiem wypuściła.

Wniosek ten znalazł poparcie.

Tschabuschnigg: Nie możemy się jeszcze uważać za całą radę państwa, lecz i ściślejszej radzie zależeć musi na nietykalności jej członków, i ma prawo domagać się tego. Co do wystowienia ustawy zgadza się z Mühlfeldem. O posłach sejmowych musi być mowa we wniosku, iż jest mowa o wszystkich krajach koronnych. Chodzi tu o najważniejszą zasadę spólnego prawodawstwa, i dla tego głosi z większością wydziału. Upomina w końcu do pojednania, aby nie wywoływać sztucznych niezgod.

Taschek nie przykładą żadnej wagi do tego, czy rada państwa obraduje obecnie jako cała czy jako ściślejsza. W drodze prawodawczej mogą być w każdym czasie zaprowadzone zmiany. Co do nietykalności posłów sejmowych, rada państwa nie jest kompetentną występować w tej rzeczy. Statut dozwala im samym stawić odpowiednie wnioski. Rada państwa ma nadto prawo wykluczyć członka, prawo to nie da się pogodzić z wnioskiem większości. Z tych przyczyn, opierając się na warunkach przepisanych statutami krajowymi musi sprzeciwić się wnioskowi większości i wnosi, aby ustęp wniosku rządowego ściągający się do posłów sejmowych, przedłożony był sejmom krajowym, co do innych ustępów wnosi niektóre zmiany w wystowieniu wniosku rządowego.

Pierwsza część wniosku Tascheka poparta, część druga upada.

Schneider zabiera głos głównie ze względu na sejm szlązki, który dla krótkości, tudzież w przekonaniu, że rada państwa tem się zajmie, wcale sprawy tej nie poruszył. W ogóle nie myślano tam, aby miecz Damoklesowy miał być zawieszony nad sejmem, i powitano z radością projekt rządowy. Wniosek większości, uzupełniając jeszcze wniosek rządowy zaspokaja go zupełnie. Nietykalność posłów pozyska więcej rękojmi zatwierdzona uchwałą rady państwa.

Dietl zgadza się z wnioskiem mniejszości. Po raz pierwszy słyszy w tem zebraniu o ściślejszej radzie państwa. Sejmy krajowe mogą także zajmować się przedmiotami nie wymienionymi wyraźnie w statutach krajowych jak prawo nietykalności posłów. Należy zatem czekać na rezultat wniosków sejmowych i nie naruszać biurokratyczną uchwałą autonomii sejmów krajowych, co nie uznają nad sobą wyższej instancyi jak sankcyę Najjaśn. Pana. Należy się strzedz wywołać złe wrażenie w prowincjach.

Herbst zastanawia się nad kwestyą kompetencyi i skreśla pojęcie ustawy zasadniczej. Prawo nietykalności posłów nie może być uważane za zmianę ani dyplomu z października ani statutów krajowych. Prawo to nie jest ustawą zasadniczą, chociaż jest naturalnym i koniecznym następstwem życia konstytucyjnego. Podobnie inne ustawy jak ustawa prasy, zmiana kodexu karnego i t. d. są następstwem konstytucyjnego stanu rzeczy, nie będąc wcale ustawami zasadniczymi. Ustawa nieodpowiedzialności jest właściwie tylko zmianą orzeczeń dzisiejszego kodexu karnego, jest prawem cywilnym, które uchwali ściślejsza rada państwa w jej dzisiejszym składzie, jest całkiem kompetentną co do krajów w niej reprezentowanych. Konieczność wreszcie tego wynika także z pojęcia koniecznej jedności państwa, przyczem nie chodzi wcale o narodowość, o wewnętrzne stosunki pojedynczych krajów. Sejmy niektóre nie uczyniły żadnych wniosków co do nietykalności posłów, inne postawiły wcale rozmaite wnioski. Należy baczyć przede wszystkim na jedność państwa.

Hasner mniema, że sejmy nie są w tem położeniu, co rada państwa, aby koniecznie potrzebowały dyskutować nad tem prawem. Nie ubliży się wdzięczności winnej rządowi za wniesienie projektu do prawa o którym mowa, głosując za wnioskiem mniejszości wydziału.

Brinz zwraca uwagę na to, że należy rozróżnić, co jest konstytucyją od tego co się mieści w ustawie konstytucyjnej. Nie da się to podciągnąć pod pewną stałą formułę; w rozmaitych konstytucjach znajdujemy jak najrozmaitsze umieszczone zastrzeżenia i ustawy. Izba zdaje się powątpiewać o swej kompetencji. Należy obstawać przy kompetencji własnej, chociaż rada państwa nie jest w komplecie. Uderzającym jest obstawanie przy swej kompetencji sejmów krajowych, w stopniu ściśniającym zakres prawny rady państwa.

Przeciw zdaniu Tascheka, jakoby się ściśniało prawa autonomii sejmów, i zamierzało wprowadzać zmiany w statutach krajowych, stanowczo się oświadcza. Orzeczenie nietykalności posłów nie

zmienia w nich statutów i niema żadnej sprzeczności między temiż statutami a wnioskiem większości wydziału. Paragraf 17., 18. i 19. wyrażają się jak najdokładniej co do kompetencji sejmów krajowych.

Klaudi występuje przeciw wnioskowi większości ze stanowiska prawniczego. Prawo nietykalności posłów, nie jest prawem osobistym, lecz prawem izby, aby zabezpieczyć ją w jej komplecie od wszelkiego zamachu. Prawo to zatem jest prawem zasadniczym. Przypomina orzeczone już w r. 1851 prawo równości obywatelskiej w obliczu sprawiedliwości, i prawo wolności wyznań religijnych. Są to także prawa zasadnicze. Co stanowi wyjątek, musi być również orzeczone jako prawo zasadnicze. Nawet gdyby chcieli nazwać je prawem publicznego bezpieczeństwa, musiało by także być zawarte w ustawie zasadniczej, a izba w swym dzisiejszym składzie nie byłaby kompetentną uchwalić je. Słuszne jest zdanie ministerstwa, że prawo to leży już w samym pojęciu ustawy konstytucyjnej i że żaden deputowany nie nadużyje swego stanowiska. Oby się ławy izby jak najrychlej zapełnić mogły, i oby jak najrychlej wynaleźli sposób wzajemnego porozumienia pomiędzy rządem a ludami, i utrwalić silną i jedną Austryę. Drogę do tego utorowałyby wzajemna wyrozumiałość na obopólne widoki i prawa historyczne. Głosuje przeciw wnioskowi większości wydziału, aby rzecz tę ułatwić i nie nadwierać praw autonomii krajów koronnych.

(Dokończenie nastąpi.)

(Doniesienia z sejmów węgierskiego.)

Peszt, 28. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu izby niższej Tolnai Karoly przemawia za wnioskiem Deaka, będąc tego zdania, że w każdym razie adres usprawiedliwi Węgry w oczach Europy. Bonis Samuel pochwała wprawdzie treść, lecz gani formę wniosku Deaka; ponieważ sejm nie otrzymał od ministerstwa podpisane aktu abdykacji, izba nie ma prawa podawać adresu, dopóki sejm nie będzie zupełnym, i dopóki nie nastąpi restitutio in integrum. Hr. Zichy Antal bynajmniej nie żąda rozprężenia monarchii austriackiej; rewolucya, mówi, nie pomogłaby ani Węgom, ani Austrii. Naród polski byłby jedynym Węgier sprzymierzeńcem, a to Rosyę podburzyłoby przeciw Węgom. — Radzi podług projektu Deaka podać adres do Cesarza Franciszka Józefa jako do Króla węgierskiego. — Nie uznajemy wprawdzie dyplomu z października, lecz przybawając na sejm dowiedliśmy, że powołująca nas odezwa królewska dobrze była nam znana, zdaje mi się więc, że byłoby nie logicznie zrywać teraz związki z Cesarzem.

Madaes Imre nadmienia, jako Węgry od Stefana św. nie ustępowały nigdy całemu ucivilizowanemu światu w kształceniu i oświeceniu, i sądzi, że świat oceni słuszność, prawa, a nawet mileżenie Węgrów.

Eötvös Tamas oświadcza, że przystaje na treść i na formę wniosku Deaka. Od dnia 20. października Węgry pragnęły sejmowi, aby się upomnieć o utracone prawa, lecz prawa te można jedynie odzyskać za pomocą związku z Cesarzem.

Bano Miklos głosuje za rezolucją.

Ameryka.

(Wyjaski domowych zamieszek w Stanach zjednoczonych. — Utarczki wojsk unii.)

Nowy Jork, 12. maja. Jenerał Butler z 2000 żołnierza i dosyć liczną artylerją wszedł do miasta Baltimore w dzień 9go b. m. Mieszkańcy powitali go z radością, powstańcy schronili się do Wirginii. Inne wojska udały się z Baltimore do Washingtonu i nigdzie nie znalazły oporu. Odszczepieńcy mają w Wirginii wschodniej kilka mocnych obozów jak np. pod Richmond, Harpers Ferry i t. d. Mówią, że pod jenerałem Lee jest już w Wirginii 20.000 żołnierza. Rząd nie potrzebuje się już lękać o Washington nawet gdyby Lee ośmielił się napaść to miasto, o czem ciągle jeszcze mówią; chciałby on zapobiedz, żeby wojska związkowe nie obsadziły Wirginii. Oprócz tego wypada obsadzić Kairo, punkt, w którym Ohio wpada do Mississipi i gdzie krzyżuje się tyle kolei żelaznych; 15.000 żołnierza z Indiany, Illinois i Kentucky ma tamże być skoncentrowane, ponieważ wojska z Tennessee i Arkansas pilną na ten punkt uwagę zwracają. Łatwo więc może tu nastąpić spotkanie. Wirginia zachodnia dotrzymuje przymierza; ma ona zamiar oddzielić się od wschodniej; życzeniem jednak rządu jest, aby cała Wirginia przy związku pozostała, a Ohio i Pensylwania muszą pomódz do tego. Kapitan Lyon w St. Louis przyprzewadził do miasta znaczną liczbę secesjonistów wziętych w niewolę, przyczem nie obeszło się bez rozruchów.

New York Herald pisze: Bardzo niepokojące wiadomości nadeszły na Nowy Orlean dnia 10go b. m. z Texas. Jenerał Van Dorn, jeden z dowódców wojsk unii południowej, opuścił Victorię dnia 6go b. m., a to, by znieść oddział z 600 ludzi wojska związkowego pod wodzą pułkownika Reeve powyżej San Antonio. Kompania piechoty pod wodzą kapitana Lee poddała się powstańcom w rzeczonym punkcie, a pułkownik Waite, następca jenerała Twiggs, był w ich ręku jako jeniec wojenny.

Hiszpania.

(Eskadra na wybrzeżach afrykańskich. — Cena bawełny. — Wiadomości bieżące.)

Madryt, 25. maja. *Correspondencia* zaprzecza pogłoskom o zbliżającym się przesileniu ministerjalnym, mianowicie co do marszałka O'Donnell, który stanowiska swego nie opuści, dopóki Królowa będzie go zaszczycać zaufaniem.

Mówią, że na przyszlą wiosnę rząd hiszpański wysle ku wybrzeżom afrykańskim eskadrę z 12 fregat śrubowych o 600 armat; obecnie stoją tamże tylko cztery takie okręta.

W Barcelonie jaz się dają postrzegać skutki zamieszek amerykańskich; cena bawełny tak poszła w górę, że fabrykanci towarów bawełnianych zmuszeni byli upraszać o znizienie cła przywozowego od tego artykułu.

Anglia.

(Wiadomości bieżące.)

Londyn, 28. maja. Prezydent tajnej rady hrabia Granville powrócił przedwczoraj z Paryża.

P. Stenart, członek parlamentu za Cambridge, którego mniemane obłąkanie wywołało niedawno dyskusję w izbie niższej, oświadcza teraz w dziennikach, że jest zupełnie zdrow na umyśle, że nigdy stanu zdrowia nie zmuszał go rzec się swego stanowiska parlamentarnego, i że jeszcze w ciągu tej sesji będzie mógł przychodzić regularnie na posiedzenia izby niższej.

Rząd zamierza, jak słychać, zaproponować jeszcze na tej sesji reprezentację uniwersytetu londyńskiego w izbie niższej. Jeśli wniosek ten przejdzie, co nie podlega prawie żadnej wątpliwości, przypadnie zapewne zaszczyt pierwszego reprezentanta uniwersytetu panu John Romilly.

W Liwerpolu w uroczystość poświęcenia nowych organów w kościele św. Chryzostoma miał mówić kazanie ksiądz Wilson, jeden ze współpracowników pisma „Essays and Reviews“, ale biskop z Chester, do którego dycezyji należy ten kościół, zabronił mu, i wypadek ten sprawił wielkie wrażenie.

Ma być w projekcie urządzenie telegrafu podwodnego między Anglią i Norwegią, któryby potem pociągnięto na Gothlandyę do Rosyi. Na wybrzeżu norweskim byłaby stacya telegrafu w Eckersund.

Francya.

(Obóz pod Chalons. — Wiadomości bieżące. — Ustawa prasy. — Zdobyte twierdzy w Kochinchinie. — Sprawa wielkiego orientu.)

Paryż, 28. maja. Słychać, że Cesarz nie zezwolił obrać księcia Napoleona wielkim mistrzem wolnych mularzy, i że w październiku nastąpi nowy wybór. Dnia 24go zostały zamknięte wszystkie loże. Wypadek ten zrobił wielkie wrażenie.

Obóz pod Chalons ma być podzielony na 2 korpusy armii, jeden do ataku, a drugi do obrony, pierwszy pod komendą jenerała dywizji Foreya, drugi pod dowództwem jenerała dywizji Ladmiraulta, a wszystko pod naczelną komendą księcia Magenty. Czynny stan obozu ma być prócz tego powiększony jedną dywizją konną, podobno dywizją kirysyerów z Luneville pod dowództwem jenerała Noire, i składalby się potem z 52 batalionów piechoty, 33 szwadronów konnicy, 13 baterji i 3 kompanii inżynjerji, t. j. 32.000 piechoty, 4000 konnicy, 2600 artylerzystów, 500 ludzi inżynjerji i 1100 robotników; razem 40.000 ludzi, 7000 koni i 62 dział.

Jest nowa o utworzeniu 5go pułku wojska okrętowego. W korpusie oficerów marynarki mają zajść znaczne zmiany, mianowicie pomiędzy oficerami okrętów liniowych. Maja być na przyszłość podzieleni na rozmaite kategorie, jako to oficerowie do dział, muszkietów, maszyn, manewrów okrętowych i hydrografii.

France centrale zapewnia, że książę Napoleon odjedzie na przyszły tydzień z małżonką. Zwiedzą najprzód kilka głównych miast nad śródziemnym morzem, potem odjedzie książę sam do Ameryki, gdzie zabawi przynajmniej 6 miesięcy i zwiedzi Amerykę południową, północną i Kanadę.

Pays podaje następujące bliskie zmiany w ustawie prasy.

1. Znosi się art. 32., według którego po dwukrotnem skazaniu dziennik powinien być zakazany. Tylko w skutek popełnionej zbrodni dziennik może być zakazany.

2. Znosi się postanowienie, według którego rząd mógł za jednym skazaniem dziennik zawiesić lub zakazać.

3. Ostrzeżenia po dwu latach tracą wagę.

Pan Cadore, pierwszy sekretarz poselstwa w Rzymie, powrócił na miejsce swego przeznaczenia. Pan Grammont ma 1. czerwca przybyć do Vichy.

Presse donosi, że Cesarz najdalej we czwartek uda się do Fontainebleau, lecz pierwiej jedzie do Havre obejrzeć prowadzone tam roboty.

Wiadomość o bliskiej podróży hr. Cavoura do Paryża wątpliwa.

Hrabia Escayrac de Lauture, znany z niewoli chińskiej, gdzie zostawał, przybył na okręcie „Massilia“ do Marsylii.

Paryż, 27. maja. *Monitor* donosi, że według listu wiceadmirała Charner z 14. kwietnia wojska francuskie zajęły ważną w Kochinchinie twierdzę Mytho. — Przedsięwzięto pierwiej rozpoznanie na kanałach i rzekach, które kraj przerzynają, a zarazem wysłano eskadrę na rzekę Cambodzę, która zamknięta była wielką liczbą palów, o czem admirał wiedział dobrze. W dniach od 10. do 13. kwietnia wojska lądowe pod dowództwem kapitana okrętowego du Quito udały się do miasta, a dywizya łodzi kanonierskich pod dowództwem kontradmirała Page otworła rzekę i usunęła zawady, które do niej bronily przystępu. Z dwóch tedy stron udało się dostać do miasta Mytho, które też opanowano niebawem.

Dziś wszystkich zastanawia dławczego policya wnięszala się w sprawę wolnych mularzy. Bramy loży przy Rue Cadet są

zamknięte, a ajenci policyi oddalają wszystkich nadechodzących. Między wolnymi mularzami samymi niezwyčajne rozdrażnienie; ale o co właściwie chodzi, o tem nie słyhać. Nawet nie wiedzieć, kto w tej chwili jest właściwie wielkim mistrzem, czy książę Murat czy książę Neapolon. Książę Murat unieważnił, jak wiadomo, woprzód rezultat wyboru, który księciu Napoleonowi sprzyjał. Nie pozwolił bowiem na głosowanie, co jednak nastąpiło. Czy więc nowy wybór jest ważny? a i tego nie wiedzieć, czyli prefekt policyi wydał zakaz przed czyli po zgromadzeniu, które księcia Napoleona wielkim mistrzem obrało. Na plakacie podpisanym tylko przez Thevenota powiedziano, że rozporządzenie prefekta policyi zakazuje zgromadzić się wielkiemu Oryentowi, i równocześnie, że zgromadzenie wielkiego Oryentu limituje się do października, ale orzeczonem nie jest, czy to na rozkaz prefekta policyi.

Włochy.

(Wiadomości bieżące. — Posiedzenie w izbach włoskich. — Wypadki medyolańskie. — Okólnik namiestnika w Neapolu. — Protest konszula neapolitańskiego.)

Sardynia. Z Turynu donoszą gazecie powszechnej z 26. maja: Z dnem 1. czerwca będzie cała armia włoska zredukowana na stopę pokoju. Kilku biskupów odmówiło uczestnictwa w festynie narodowym i w kilku miastach obawiają się przeto zaburzeń. Dezercycy w armii wznagają się nadzwyczajnie; wczoraj ujęto 30 ludzi, właśnie gdy chcieli przepłynąć się za Mincio. Korespondencyi Havas piszą z Turynu z 25. maja, że przeszło 60 byłych żołnierzy burbońskich, wcielonych do pułków nadgranicznych, zbiegli do Werony i Mantuy.

— Na wspomnionem już posiedzeniu drugiej izby piemontkiej w d. 24. b. m. Petruccelli interpelował ministra spraw wewnętrznych względem zaburzeń medyolańskich. — Nadmienil on, że pierwiastkowo uroczystość narodowa miała być całkiem cywilna, tymczasem minister polecił władzom municypalnym zaprosić duchowieństwo, a to wyraźną zmianę uroczystości stanowi. Minister odpowiedział, że w rzeczy samej rząd chciał, aby uroczystość była istotnie cywilną, ale nie miał zamiaru czynić ją wyłącznie cywilną. Macchi sprawozdawca wniosku względem uroczystości narodowej oświadczył, że jego zdaniem okólnik ministra narusza ducha i literę prawa. Minister Minghetti protestuje przeciw temu; w rzeczy samej wyraził on nadzieję, że większa część duchownych będzie obojędnie uroczystość, lecz przymuszać ich nie miał weale zamiaru.

— *Gazeta wiedeńska* pisze: Ostatnie zaburzenia w Medyolanie były dla powszechnego spokoju groźniejsze i niebezpieczniejsze niż się z telegraficznych wiadomości domyśliwano. Zaciekłość płatnej tłuszczy proletaryatu zwróciła się najprzód dnia 19. b. m. na wikaryusza kapituły Caccia, dlatego, że wierny swej powinności nie chciał brać duchowego udziału w mającym się odbyć festynie narodowym. Już dnia 19. zrana po skończonym nabożeństwie zaczęto na niego gwizdać, ksykać i groźby młotać. Jednak na tem się nie skończyło.

Dnia 22. zaszły nowe rozruchy, które nie były już na duchowieństwo zwrócone, lecz w ogóle tchnęły socjalizmem. Po dziesiątej godzinie przed południem rzucił się tłum zaciekły na fabrykę alkoholu w Viareana, i pod pozorem, że fabryka ta przez wielkie spożebowanie zboża sprawia drożyznę chleba, chcieli spalić gmach fabryczny i już się zabierali podłożyć ogień, gdyby wojsko i gwardya narodowa niebyły zapobiegły. Przywrócono przemocą spokoju, przeczco wielu odniosło rany.

Indépendance mówi toż samo, że rozruchy były daleko większe, niż z Turynu telegrafowano; mówią o 60 zabitych i ranionych tudzież o wielkiej liczbie aresztowanych i sądzą powszechnie, że gubernator i prefekt policyi Medyolańscy będą złożeni z urzędu. Oświadczenie urzędowej *Gazety Turynuńskiej* wyznaje bez ogródki, czego właściwie zaprzeczyć nie może, że biskup miał po sobie prawo, gdy swemu klerowi zakazał brać udział w festynie narodowym. Jakoż druga izba piemontcka zajmowała się już na posiedzeniu 24. b. m. medyolańskimi wypadkami; dziwna, że minister spraw wewnętrznych utrzymywał, że ludność i gwardya narodowa zachowywały się jak przystało.

— Wychodząca w Neapolu *Gazzeta ufficiale* z 22. maja zawiera dwa okólniki nowego namiestnika do gubernatorów, jeneralnych prokuratorów i naczelników administracji. Pierwszy odnosi się do administracji zaleca bezstronność i wszelką gorliwość, ażeby prawa szanowane i ściśle były wykonywane, i dodaje że wszystkie biura administracyjne namiestnik podda pod surową kontrolę wchodząc sam w najdrobniejsze szczegóły. Drugi okólnik w widoku politycznym upomina gubernatorów trzymać się praw i ustawy, nie wchodząc w żadne stronictwa, urzędnik wysłuchiwać winien żądania każdego bez względu partyi politycznej, a jeśli znajdą skargi, domagać się ma dowodów, a władze nie powinny ociążać się nigdy z wykonaniem otrzymanych rozkazów.

— Na przykładem Meyera król neapolitański konszula w Bordeaux, który na widok tarczy herbowej z przybrany napisem „konszula Króla Włoch“ zaprotestował, wydał i jeneralny konszula Folliero de Luna reprezentant Króla Franciszka w Algierji także protest następujący:

Algier 10 maja 1861. Zdjęto tu herb konszulatu sardyńskiego, a w miejscu jego zawieszono inny z napisem „konszula Króla Włoch“. Z tego powodu tutejszy jeneralny konszula Jego król. Mości Króla Obojga Sycylii poczytuje sobie za powinność rodaków włoskich uwiadomić, że on tak samo urzęduje dzisiaj, jak pierwaj.

Konszularny reprezentant rządu, który wbrew wszelkiej słuszności i prawu, przebiegłymi podstępami wyzwał z państwa Króla neapolitańskiego przy pomocy rewolucyi, nie może na drodze lojalnej przybierać tytułu zdobytego czynami niesprawiedliwości. Również na drodze polityki międzynarodowej, także przybierać go nie może na ziemi francuskiej, bez monarszego upowaznienia, czyli bez exequatur Jego ces. Mości Cesarza Francuzów.

Uwiadamia się więc poddanych Jego król. Mości Króla Franciszka II., którzy bądź w Algierji zostają bądź tutaj odbywają podróże, że dokumenta, które zamiast z kancelaryi konszulatu neapolitańskiego, z kancelaryi konszulatu sardyńskiego lub tak zwanego włoskiego pochodzą, są podwójnie nieprawne.

Szwecya.

(Wyjazd Króla.)

Sztokholm, 22. maja. Król odjechał dziś o godzinie piątej zrana na Arboga i Gothenburg do Norwegii. Minister sprawiedliwości baron de Geer, tudzież radcy stanu Malmsten, Bredberg i Thulstrup otrzymali rozkaz przybyć pod obecność Króla w Norwegii, ażeby tam utworzyć oddział rady stanu, która według konstytucyi musi być obecną, jeżeliby Król podczas swej niebytności w stolicy uznał za rzecz stosowną względem jakiej sprawy rządowej postanowić.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Wiadomości bieżące.)

Petersburg, 24. maja. Jak *Nord* donosi, prócz eskadry, która odplynęła z Kronsztadzu, otrzymały także wszystkie rosyjskie okręta, które się znajdują w Oryencie rozkaz udać się ku syryjskiemu wybrzeżu, gdzie się połączą z przyjazną banderą Francyi. Spodziewają się, że Anglia to samo skoncentruje tam siłę morską. Rosyjski poseł przy pruskim dworze baron Budberg otrzymał według *Journ. de St. Petersbourg* jednomiesięczny urlop. Ten sam dziennik donosi, że komisya mianowana do rewizyi spraw celnych, wypracowała wniosek do ustawy o patentach i dodatek do księgi ustaw handlowych, które wydrukowane będą przedłożone znawcom rzeczy do sprawozdania po dzień 1. sierpnia. — Dziś odbywa się pogrzeb księcia Orłowa.

Księstwa Naddunajskie.

(Gabinet nowy otworzony.)

Bukareszt, 20. maja. Prezydent nowego ministeryum, Katargi, zdawał izbie deputowanych sprawę z utworzenia gabinetu: Próbowano porozumieć się z dwoma znakomitymi członkami mołdawskiego ministeryum co do utworzenia jednego tylko gabinetu ze względu na bliską unię obudwu księstw; ale ponieważ ta kombinacya nie przyszła do skutku, poprzestano tymczasowo jeszcze na utworzeniu osobnego ministeryum wołoskiego, którego program jednakże trzyma się ściśle prawa. — Książę zniósł na wniosek swego nowego gabinetu rozporządzenie, którem zawieszona została wolność druku. — Były prezydent ministrów Ghika mianowany jest dyrektorem robót publicznych.

Grecya.

Z Aten donoszą pod dniem 18. b. m., że Grecy, co przedtem z Syrii do Grecyi emigrowali, wracają teraz do siebie.

— *Pays* pisze: W Grecyi zdaje się, że nastąpi zmiana gabinetu. Garnizon ateński obozuje przed bramami miasta. Żołnierzom zabroniono wszelkich stosunków z obywatelami.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Peszt, 31. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu izby niższej mówili Ludwik Mocsary, Kazimierz Sarkezy i Antoni Csengery, za adresem, a Emeryk Rewesz, Bujanowits i Szczepan Pataj przeciw adresowi.

Tryest, 31. maja. Gminy Orsera, San Lorenzo, Villanuova i Torra w powiecie Parenzo przesłały adresy lojalności do Wiednia.

Williams, amerykański poseł przy Porcie ottomańskiej, przybył tutaj w podróży do Konstantynopola.

Warszawa, 30go maja. Namiestnik książę Gorczaków umarł dnia dzisiejszego.

Londyn, 31. maja. Na wczorajszym posiedzeniu izby niższej oświadczył lord Russell, że obecny stan stosunków Anglii tak z Ameryką jak z Francją i innemi państwami nie dozwala się lękać aby Anglia była zawikłana we wojnę. Nie może przepowiedzieć czyli pokój na wszelki wypadek naruszony nie będzie; lecz stosunki z mocarstwami są przyjazne. Przy głosowaniu nad poprawką przeciw zniesieniu podatku od papieru, odrzucono poprawkę 296 głosami przeciw 281.

Londyn, 31. maja. W izbie wyższej oświadczył lord Wodehouse: Rząd otrzymał wiadomość, że Said Basza Bej Dzumbłat umarł nie struty, lecz naturalną śmiercią. Własność naczelników druzijskich skonfiskowano. Toczą się obrady nad wnioskiem nominacyi gubernatora chrześcianina w Syrii. Nie powzięto w tym względzie potąd jeszcze żadnego postanowienia.

Turyn, 30go maja. W Umbryi przeciągają tłumy zbrojne reakcyonistów. Rząd pomnożył załogi i gwardyę narodową. Rząd zamysła odjąć exequatur konsulom bawarskiemu, wirtemburskiemu i

meklenburskiemu, iż państwa te nie chcą w dokumentach używać nazwy: Królestwa Włoskiego.

Neapol, 28. maja, na Marsylię. Gubernator de Martino rozkazał przedsięwziąć surowe środki przeciw Mazzinistom. Uwięziono znaczną liczbę osób. Rząd nakazał zreorganizować gwardyę narodową.

Berlin, 31. maja. Na dzisiejszym posiedzeniu izby deputowanych prowadzono dalej dyskusję w przedmiocie administracji wojskowej. Poprawka Kuhnego, aby o 750.000 tal. zmniejszyć kwotę na postawienie armii na stopę gotowości do wojny, przyjęto większością 159 głosów przeciw 148. Prezydent ministrów oświadczył się przed głosowaniem za poprawką. W końcu uchwalono na wniosek komisji nadzwyczajny dodatek do budżetu na pauszalia większością 206 głosów przeciw 98.

Frankfurt, 31. maja. Na dzisiejszym posiedzeniu związkowym, reprezentacyi państw zebranych w Würzburgu, z wyjątkiem Badenu, przedłożyli konwencyę Würzburską. Baden wniosł, aby naczelne dowództwo armii związkowej z władzą nieograniczoną obejmowało jedno z dwóch mocarstw związkowych, mianowicie to, które wkroczy z swem wojskiem.

Projekt ustawy handlowej wypracowany w wydziale, przyjęto.

Konstantynopol, 30. maja. Czarnogórcy napadli i zamordowali eskortę turecką, prowadzącą transporta żywności. Omer Basza przybył do Bosni Seraju.

Wiadomości handlowe.

Przeciętne ceny cerealiów i innych artykułów w pierwszej połowie maja b. r. na targach w Grybowie, Krynicy, Nowym targu, Nowym Sączu, Mielcu i Ropczycach.

	Miejsce targu					
	Grybów	Krynica	Nowy Targ	Nowy Sącz	Mielec	Ropczyce
	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.
waluty austriackiej						
Mec pszenicy . . .	6 80	5 60	6 6	6 12	6 6	5 75
" żyta . . .	5 .	4 90	5 2	4 75	4 50	4 50
" jęczmienia . .	3 70	3 30	3 63	3 57	4 20	3 .
" owsa . . .	1 60	1 36	1 99	1 72	1 80	1 90
" hreczki . . .	6 40	1 50	. .
" kukurudzy . .	4 30	3 80	4 50	3 85
" kartofli . . .	1 56	1 60	1 40	1 65	1 60	1 25
Cetnar siana . . .	1 5	. 80	1 10	1 80	1 50	1 25
" wełny . . .	42 .	40 .	. .	50 .	140 .	. .
" nasienia koniczy	37 .	36 .	. .	40 .	28 .	. .
Sag drzewa twardego	5 50	. .	6 30	8 50	. .	7 .
" " miękkiego	3 36	1 75	4 .	6 30	4 .	5 .
Funt mięsa wołowego	. 12	. 13	. 12	. 15	. 13	. 13
Mas okowity . . .	1 60	. 80	1 12	1 15	. 75	. .

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. czerwca.

Hotel rosyjski: PP. Szczeniowski Tytus, z r. Podola. — Orłowski Oktaw, z Polowiec.

Hotel europejski: Witwicki Emeryk, z r. Podola. — Zawadzki Nikodem, z Belzca.

Hotel Langa: Olszański Cyryak, z Kupeczyniec.

Pod koleją żelazną: Maciejewski Hip., c. k. porucznik, z Żółkwi.

Dnia 3. czerwca.

Hotel rosyjski: PP. Augustynowicz Sew., z Kniażego. — Truskolawski Hieronim, z Jasionowa.

Hotel europejski: Ułani eki Wład., z Słobudki. — Ryłski Hen., z Dłużniowa

Hotel Langa: Wierzbowski Felix, z Drohobyczki. — Varcau Konstanty, z Jass. — Pieńczykowski Józef, z Wybranówki. — Podlewski Wal., z C. o. miakówki.

Hotel angielski: Szczepański Tadeusz, z Czajkowiec. — Marmorosch Józef, z Karowa.

Hotel krakowski: Baszykowski Michał, z Brynic.

Hotel Kuhna: Stojanowski Felix, z Mokrzan.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. czerwca.

PP. Wolański Jan, do Dąbrowicy. — Demuth Józef, c. k. kapitan, do Słkła. — Bugdan Stanisław, c. k. kapitan, do Zadwórza. — Rudziński Antoni, do Leszczyna. — Jabłonowski Józef, do Rawy. — Gołaszewski Leon, do Targowiska. — Petrowicz Ksawery, do Wołoszkowa. — Skrzyszewski Michał, do Belzca. — Malczewski Stanisław, do Cześnik.

Dnia 3. czerwca

PP.: Papara Władysław, do Mehawy. — Wiśniewski Ignacy, do Hryczowiec. — Schlägel Lubin, do Kopiatyna. — Hr. Potocki Edmund, do Tyśmienicy. — Studziński Adolf, do Czerniłowic. — Zadorowicz Jan, do Kornicza. — Michałewski Stanisław, do Krakowa. — Barnosi Jan, do Słowicy. — Hr. Potocki Emil, do Buczacza. — Hr. Potocki Adam, c. k. szambelan i major, do Buczacza. — Hr. Kalinowski Wład., do Bakowic. — Kozicki Hieronim, do Tarnawki. — Głogowski Stan., do Lublina. — Maciejewski Hip., c. k. podporucznik, do Żółkwi. — Witwicki Emeryk, do Paryża.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 31. maja 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do " Reaum	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god zrana	325.39	+ 17.0	65.8	połud.-wsch.	si
2 god. po poł.	325.40	+ 17.2	62.1	południowy	"
10. god. wiecz.	324.23	+ 14.0	75.6	zachodni	"

Ilość deszczu 2..49.

Kurs lwowski.

Dnia 1. czerwca

	gotówka		towarem	
	zl.	c.	zl.	c.
Dukat holenderski	6	45	6	51
Dukat cesarski	6	48	6	54
Półimperyal zł. rosyjski	11	—	11	20
Rubel srebrny rosyjski	2	14	2	17
Talar pruski	2	5	2	9
Polski kurant i pięcioletówka	—	—	—	—
Galicj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	81	40	82	20
" " m. k. za 100 zł.	85	50	86	25
Akcyje gal. kol. żelaz Karola Ludwika	149	50	152	—
Galicyskie obligacye indemnizacyjne	67	—	67	75
5% Pożyczka narodowa	79	—	80	—

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 1. czerwca.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 zlr. 80.—. Metaliki po 5% za 100 zł. 68 15; po 4½% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —. Galicyi —; Bukowiny —; Akcyje Banku narodowego sztuka 785.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 160.60; niższo-austr. towarzystwa eskomtoowego —.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty 140.—. — Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 136.25. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.54. dukaty ces. pełnej wagi —. korony —. półkorony —. Srebro 137.25.

KRONIKA.

(Publiczne biblioteki naukowe Austrii w ostatnim lat dziesiątku.)

(Dokończenie.)

Co najbardziej się przyczynia, że biblioteki mimo szczupłego uposażenia, jednak co rok nadrastają, to to, że rząd asygnując co rok pewną na bibliotekę dotacyę, powierza zupełnie samym bibliotekarzom, zarząd i obrót sumy poruczonej, zostawiając ich własnemu rozeznaniu, jak i co nabywać mają.

Prócz zakupem książek powiększają się biblioteki także obowiązkowymi egzemplarzami wychodzących w kraju utworów literackich, także i z darów dowolnych.

Biblioteki mają od ministerium polecenie zbierać wszystko co tylko w kraju wychodzi, za dowód jaki jest stan oświaty, i w tym względzie otrzymały szczególne przepisy.

Dary składają się poczęści z regularnych przesylek pism wydawanych, z cesarskiej akademii umiejętności jakoteż izb handlowych i przemysłowych.

Prócz tego bywają przypadki, że osoby prywatne przekazują większe lub mniejsze księgozbiory lub pojedyncze książki; bywa to najczęściej po mniejszych miastach, gdzie publiczna biblioteka koronnego kraju uważana bywa za skarb publiczny, godzien patriotycznej opieki i wsparcia.

I w rzeczy samej, nigdzie książka nie stręczy większych naukowych korzyści, jak w bibliotekach publicznych. Na mocy bowiem rozporządzenia ministerjalnego z 20. grudnia 1849 względem użytkowania bibliotek

(Dziennik ustaw państwa rok 1850 stronica 422) a przekazane także na Lwów, Kraków, Peszt, Klausenburg, Wenecyę, Paduę, Mantuę rozporządzeniem z 12. listopada 1852, 7. lipca 1856 i 29. grudnia 1859, (Dz. ust. p. r. 1854 stronica 548) może dziś każdy użytkować z bibliotek publicznych nie tylko przez uczęszczanie do czytelnicy, lecz także przez pożyczanie książek. Przez to ostatnie pozwolenie dopiero stały się biblioteki istotnie powszechnym dobrodziejstwem naukowym.

Ku wygodzie i dogodności w podjętych pracach wolno jest profesorom i nauczycielom szkół niższych z wszelką łatwością, pobierać bez kosztu dzieł potrzebnych z biblioteki publicznej, sawet poza obrębem swego pobytu.

Przez te ułatwienia w wypożyczaniu książek a powtórę przez to, że po gminach i szkołach realnych pozakładane są osobne biblioteki zmniejszyła się w salach po niektórych bibliotekach liczba czytelników; lecz to na pozór tylko, bo co do istoty użytkowanie z bibliotek wzmogło się w ogóle nadzwyczajnie. Ale są niektóre miasta jak np. w Wiedniu gdzie w salach uniwersyteckiej biblioteki powiększyła się liczba czytelników, pomimo, że niezmiernie wiele się do domów rozpożycza, a to tak znacznie, że w roku 1860 uczęszczało do czytelnicy 75.000 osób, zaś liczba osób, które z tej samej biblioteki pożyczały książki do domowego użytku wynosiła 8922. W tej bibliotece, podobnie jak w bibliotece instytutu politechnicznego otwarte są w półroczu zimowym czytelnicy także w w godzinach wieczornych.

(Dodatek)